

Katoliški GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
Gorizia, Riva Piazzutta, 18 - tel. 3177

PODUREDNIŠTVO:
Trieste, Vicolo d. Rose, 7 - tel. 37603

Polletna naročnina L. 900

Letna naročnina L. 1.800

Letna inozemstvo L. 2.800

Poštno čekovni račun: št. 24/12410

Leto XV. - Štev. 37 (759)

Gorica - četrtek 12. septembra 1963 - Trst

Posamezna številka L. 40

URA LAIKOV OD TIROLA DO VIETNAMA

Sv. oče Pavel VI. je v preteklih dneh imel dvoje važnih govorov, prvega v Frascatiju, kamor je šel počastiti relikvije sv. Vincenca Pallottija v tamkajšnji katedrali, drugega pa na udeležence kongresa Zveze ital. katoliških visokošolcev (FUCIS). V obeh je poudaril vlogo, ki jo imajo danes laiki v Cerkvi. V Frascatiju je dejal:

Sv. Vincenc Pallotti, ki je živel v časih po francoski revoluciji, je razumel, da so bile besede »bratstvo, svoboda, enakost« krščanske, a da so jih postavili pod protikrščansko, laiciistično zastavo. Tedaj je svetnik tudi razumel, da je treba znova sestaviti krščansko družbo, jo zbuditi, ker nosimo odgovornost. »Strašna beseda,« pravi sv. oče, »in kdor jo razume, ne more ostati brezbržen, čuti, da ta beseda nima spremeniti program njegovega življenja, morda malenkostnega in malomeščanskega. Odgovorni smo za naš čas, za življenje naših bratov; odgovorni smo pred našo krščansko vestjo; odgovorni smo pred Kristusom, pred Cerkvijo in pred zgodovino; pred Bogom. To je torej beseda, ki more na poseben način vzbuditi dinamizem v duši tistih, ki jo razumejo.«

Sv. Vincenc Pallotti je to odgovornost razumel in se je obrnil na duhovnike. Toda imel je še posebno genialno idejo: svetnik je spoznal, da morejo tudi laiki postati aktiven element, da imajo tudi oni odgovornost v Cerkvi. Nato pravi sv. oče, da je to spoznanje postalo ena glavnih sestavin modernega gibanja katol. akcije. Vendar se to še premalo poudarja in zlasti se premalo umeva. Potrebno je, da se laiki tega zavedo. Vendar ne gre tu samo za to, da bi laiki pomagali duhovniku tam, kamor on ne more seči, temveč izvira ta odgovornost laikov iz globljih razlogov, in sicer iz dejstva, da je tudi laik kristjan. »Iz globlin njegove vesti zveni glas: Če sem kristjan, moram izpovedati to svojo srečo in ta svoj poklic. Če sem kristjan, ne smem biti neveljaven, pasiven in nevtralen ali morda celo nasproten valovom duhovnosti, s katerimi krščanstvo preplavlja duše. Tudi jaz moram vstopiti, dejal bi skoraj v krogotok milosti...«

KLIC CERKVENE HIERARHIJE

Nato sv. oče opozori, kako je bilo v preteklosti. Cerkvena hierarhija je smatrala, da je apostolat in delo posvečenja duš izključno njena zadeva; laiki so bili le poslušavci. Toda danes je drugače: tudi laiki so se zbudili in se zavedli pravic in dolžnosti v Cerkvi in v kraljestvu Kristusa. V zadnjih desetletjih smo pa doživeli nov, neverjeten pojav: cerkvena hierarhija sama danes kliče laike na pomoč, na sodelovanje z njo. Pridite, pravi, in si razdelimo delo, prežeti z istimi ideali in stremetji za istimi cilji. Hierarhija kliče laike in jih spominja: Ura je odbila, ura laikov! Prišla je ura duš, ki so razumele, da biti kristjan pomeni srečo, a pomeni tudi odgovornost za druge. Treba je skupaj z duhovščino ponesti križ Kristusov med današnjo družbo in oznanjati Kristusa sredi družbe, ki mu je nasprotna.

Tako danes kliče in poziva Cerkev k novemu aktivizmu in je to omogočila prav vsem, otrokom, ženam, moškim, izobraženim, delavcem. Zato se sv. oče obrača na laike in jim pravi: »Tudi vi, verniki, tudi vi, laiki, pridite in pomagajte Cerkvi. Pridite na pomoč duhovščini, ki je le tako malo za obširno apostolsko delo... In sicer je treba delati danes in takoj,« nadaljuje sv. oče, »to je ukaz časa in potreb, ki so tako velike. Treba je delati danes, kajti jutri bi lahko postalo prepozno. Časi so težki in morda odločilni.«

TUDI SLOVENCIPOTREBUJEMO KATOLISKE LAIKOV

Besede sv. očeta so jasne in istočasno zaskrbljene: Potrebe časa so velike, hierarhija in duhovščina jim ni več kos; potrebujemo laikov, ki naj zavzamejo v kraljestvu božjem mesto, ki jim gre. Besede sv. očeta pa veljajo vsem, tudi nam slovenskim katolicanom. Če so kje zanemarili, oziroma pozabili na vlogo laikov v

Cerkvi, smo to storili pri nas na Primorskem, kjer smo do danes držali laike le preveč v zakristiji, daleč od oltarja. Tu pa vidimo nove smernice v Cerkvi. Ob njih se moramo zamisliti najprej mi duhovniki, da bomo razumeli, kolikšna vloga gre danes laikom v cerkvenem apostolatu in poslanstvu; pa tudi laiki se morajo zamisliti ob novih nalogah, na katere jih Cerkev spominja in ki izvirajo iz dejstva, da so tudi oni kristjani v posesti milosti in resnice.

Otvoritev zagrebškega velesejma

Ob navzočnosti maršala Tita in drugih visokih funkcionarjev je podpredsednik zveznega izvršnega sveta Miloš Minić uradno otvoril v soboto 7. septembra 65. zagrebški velesejem. Na velesejmu razstavlja 1200 podjetij iz 43 držav. Po slovesni otvoritvi si je maršal Tito skupno z drugimi visokimi predstavniki ogledal velesejem in izrazil nad njim svoje zadovoljstvo.

Proslava tisočstoletnice sv. bratov Cirila in Metoda na Sv. gori

Ze napovedana proslava v čast sv. bratov se bo vršila prihodno nedeljo, 15. t. m., s sledečim sporedom.

V soboto zvečer ob 8.30 uvodni govor in zborna sv. maša. Od 11. ure do polnoči ura molitve pred izpostavljenim sv. R. Telesom za zedinjenje ločenih kristjanov. Ob polnoči in pol sv. maša. Sledile bodo sv. maše ob dveh, ob štirih, ob šestih, ob osmih in ob 10. uri.

Glavna sv. maša, ob 10^h, se bo vršila s posebnim dovoljenjem Sv. Stolice v staroslovanskem jeziku, kakor sta ga uporabljala sv. brata sama. Obred sv. maše pa bo rimski, kakor je v navadi pri nas (gla-golska sv. maša). Za to priliko je mašno knjigo poklonil prevz. nadškof J. Srebernič s Krka, kjer se sploh bogoslužje opravlja v staroslovanskini. Pri tej maši bo prepeval v jeziku slovanskih apostolov cerkveni pevski zbor iz Dornberka, ki se je za to priliko nalašč pripravil.

Staroslovanskina, ki jo tudi naš človek more razumeti, ker je podobna današnji

Po sklenitvi sporazuma o delni prepovedi atomskih poskusov je v svetovni politiki zavladalo določeno premirje. S tem seveda ni rečeno, da so vsi pereči mednarodni problemi rešeni. Dokončno ni rešen niti sam problem jedrskih poskusov, saj gre, kot znano, v moskovski pogodbi le za prekinitev poskusov v zraku, na kopnem in pod vodo. Izključeni so podzemeljski poskusi, čeprav ti niso za človeštvo tako nevarni. — Kljub temu je že sam dogodek kot tak blazilno vplival na mednarodno ozračje, ki je bilo dokaj napeto od posledic dolgotrajne hladne vojne. To je med drugim razvidno iz zadržanja obeh svetovnih velesil, ki ne govorita več o medsebojnem uničenju, ampak o nadaljnjih korakih za rešitev še drugih mednarodnih vprašanj ter iz plebiscitarne pridružitve skoro vseh držav na svetu moskovskemu sporazumu.

Doslej je sporazum podpisalo blizu sto držav.

To spremenjeno mednarodno ozračje ni pa moglo preprečiti pojavov nestrpnosti in izbruhov napetosti ožjega obsega med državami v notranjosti obeh taborov, ki so sicer sami na sebi nepomembni, a znajo zaradi posledic kvarno vplivati na svetovno javnost.

SPORMED MOSKVO IN PEKINGOM

Vzhodni tabor še vedno dominira tako zvani ideološki spor med Sovjeti in Kitajci, ki se iz dneva v dan vedno bolj zaostruje. Skoro ne mine dan, da ne bi Kitajci po tisku ali radiu grobo napadli svoje sovjetske tovariše. Glavna tarča napadov je Hruščev, kateremu ne morejo prizanesti, da je odpoklical sovjetske tehnike iz Kitajske ter Kitajcem na ta način prekril vse račune. Po nekaj tajnih poročilih, ki so prispela na Zahod, naj bi kitajski komunisti na nedavnih moskovskih pogajanjih stavili kot ceno za poravnavo spora odstranitev Hruščeva z vodstva sovjetske vlade.

Na drugi strani tudi Hruščev ne zamudi nobene priložnosti, da ne odgovori na kitajske napade. Da bi utrdil enotnost vzhodnoevropskega tabora, je tretjič poromal v Beograd in ga skušal tesneje pritegniti k sebi. Pri tem je računl, da bo lahko preko Beograda vplival na afriške in azijske države, na katere Peking pritiska z vsemi sredstvi. Kitajci so šli pri tem tako daleč, da so tem narodom začeli prikazovati Sovjete kot bele kolonialiste, ki hočejo zavladati nad drugobarnimi narodi Azije in Afrike.

Po zadnjih poročilih naj bi se več tisoč beguncev iz obmejnih kitajskih dežel zateklo na ozemlje Sovjetske zveze. Povečini gre za muslimane. — Radio Peking prikaže ta beg v čisto drugačni luči in pravi, da gre za osebe, ki so jih Sovjeti zvalili na svoje ozemlje iz pokrajine Sinkiang, da bi jih potem poslali spet na Kitajsko rovarit kot peto kolono.

PRED UMIKOM ADENAUERJA

Dejstvo, da bo 86-letni nemški kancler Adenauer čez par tednov zapustil vodstvo vlade, je v Bonnu sprožilo živahne priprave za njegovo nasledstvo. Določeni naslednik Ludvig Erhard je že stopil v stik z voditelji liberalne stranke, da se z njimi domeni o sestavi nove vlade. Liberalci zahtevajo mesto podkanclerja ter notranje ministrstvo.

Tudi Moskva je začela biti pozorna na »zamenjavo straže« v Bonnu. Prejšnji teden se je mudil na obisku po Sovjetski zvezi podpredsednik nemškega parlamenta Dehler skupno z nekaterimi trgovskimi strokovnjaki. Sovjeti so ga vsekoli lepo traktirali ter mu namigovali na sijajne možnosti medsebojnih trgovinskih izmenjav, zavedajoč se, da so Nemci zelo občutljivi na to plat. — Ko je bil Dehler na tem, da odpotuje domov, ga je nepričakovano poklical k sebi Hruščev, s katerim se je razgovarjal dobro uro. Kremeljski prvak mu je brez ovinkov dejal, da bi želel z njim nadaljevati razgovore o rusko-nemških odnosih in sicer najrajši v Bonnu.

Ali bo Hruščev res prišel v Bonn ali ne, je vprašanje bodočnosti. Ni

izključeno, da bo umik Adenauerja tudi to omogočil. Sovjeti so od svoje strani že dali vedeti, da ni nobene ovire za obisk Adenauerjevega naslednika Erharda v Sovjetski zvezi. Vendar je sovjetska poteza s podpredsednikom Delherjem značilna za sedanje prehodno obdobje v nemški notranji politiki.

Adenauer je medtem na oddihu pri Comskem jezeru v Italiji, kjer verjetno kuje svoje načrte za bodočnost, ko bo zapustil vodstvo države. Poznavalci starega kanclerja pripominjajo, da se tudi po odstopu z vlade ne misli umakniti iz političnega življenja, ampak še naprej vplivati na vlado kot parlamentarec.

POLOŽAJ

V JUŽNEM VIETNAMU

Po kratkem obdobju spravljivega popuščanja, se je položaj v tej azijski državi znova začel zaostrovati. Diemova vlada je na pritisk ameriške vlade izpustile priprte študente in budistične menihe. Toda komaj so zadobili svobodo, so študentje začeli spet z demonstracijami proti vladi. Policija jih je pozaprila kakih osem sto, od teh šest sto študentk.

Tudi odnosi z ZDA se niso še normalizirali. Predsednik Kennedy je opozoril predsednika Diema, da njegova vlada nima več zaupanja širokih plasti ljudstva in da so zaradi tega potrebne spremembe na vodstvenih položajih v državi. — Na ameriško veleposlaništvo v Hue se je zateklo več budističnih menihov, katerih izročitev zahteva vietnamska vlada. Vendar jih ameriško veleposlaništvo noče izpustiti, dokler jim vlada ne da zagotovil, da jih ne bo preganjala.

Medtem je trinajst afro-azijskih držav zahtevalo vpis vprašanja Južnega Vietnamu na spored prihodnjega zasedanja Glavne skupščine ZN. Za to priliko bo vietnamsko vlado (ki ni še članica OZN) predstavljala gospa Ngo Din Nhu, svakinja ministrskega predsednika Ngo Diema, o kateri pravijo, da igra glavno vlogo pri zadnji politični krizi v Južnem Vietnamu.

ZAOSTRITEV SPORA O JUŽNEM TIROLU

Končno naj omenimo še zaostritev spora med Italijo in Avstrijo zaradi obnovljenih terorističnih atentatov v Južnem Tirolu. Neposreden razlog za nenadno poslabšanje avstrijsko-italijanskih odnosov je dala oprostitve italijanskih orožnikov na procesu v Tridentu, katere so dolžili protizakonitega ravnanja s tirolskimi priporniki. Zaradi tega se je med Rimom in Dunajem ponovno vnela hladna vojna. Avstrijski zunanji minister Kreisky je izjavil, da je prepričan, da, kar so orožniki počeli z južno-tirolskimi priporniki, predstavlja kršitev človeških pravic.

Italijanska vlada od svoje strani pravi, da je nezaslišano, da se tuja država vmešava v notranje zadeve italijanskih sodišč. Avstrijske oblasti obtožuje, da ne sodeluje preveč marljivo pri odkrivanju terorističnih skupin na svojem ozemlju. Zaradi tega lahko nemoteno prehajajo mejo.

Ne da bi se na tem mestu spuščali v temeljitejšo poglobitev vprašanja, vsekakor drži, da ni v duhu nove Evrope se danes prepirati zaradi tako drobnih stvari.

RAZNE NOVICE

Novi napadi v Poadižju

Tirolski teroristi so v noči 5. septembra iz zasede napadli oddelke cestne policije. Pri tem je bil ranjen stražnik Carmelo Origina iz Messine. Njegov spremljevalec je na vso moč pogнал avto proti Meranu in tako sta oba ušla nadaljnjemu streljanju. Policija je v zvezi s tem novim terorističnim napadom preiskala 30 stanovanj in aretirala 43 oseb.

Dne 8. septembra so teroristi postavili železen drog na progo Bolzano-Merano. Vlakovodja je v zadnjem trenutku ustavil vlak in preprečil hudo nesrečo.

Strahotni požari v brazilskih pragozdih

V Braziliji že osem mesecev ni deževalo. Tej katastrofi se je v teh dneh pridružila še druga, mnogo hujša. Vročina je v suhih gozdovih povzročila ogromne požare, ki so uničili na tisoče hektarjev gozdov in kavnih nasadov v pokrajini Parana. Cela naselja v sredini pragozdov so obkoljena od ognja in človeške žrtve naraščajo iz dneva v dan. Računajo, da je doslej izgubilo življenje najmanj 250 oseb. Poginilo je tudi ogromno število živine in drugih gozdnih živali. Ogenj divja s hitrostjo 25 km na dan. Mesto Loudrina, ki šteje 200 tisoč prebivalcev, je obkoljena od ognja. Prav tako Monte Alegre, ki šteje 30 tisoč prebivalcev. Vojaštvo se na moč trudi, da bi pre-

prečilo nadaljnjo katastrofo. Izkopali so nad sto metrov širok jarek, da bi ustavili strašen požar, toda plameni so prekoricali tudi ta jarek in se zarili v gozdove na drugi strani. Ta je najhujši požar v zgodovini Brazilije. S človeškimi močmi ga ni mogoče pogasiti, zato vsi pričakujejo rešitev, ki bi jo mogel prinesiti le dež.

Zaključena nabiralna akcija SKGZ za Skopje

V nedeljo 8. septembra je SKGZ na Tržaškem zaključila svojo nabiralno akcijo v korist preživelim po potresu v Skoplju. Nabiralna akcija je dala velike uspehe. Nabranih je bilo 10.927.120 lir, okrog 32 ton oblačil in obutve ter velika količina zdravil in zdravstvenih instrumentov.

Zaključek beneškega festivala

Dne 7. septembra je mednarodna žirija na XXIV. filmskem festivalu v Benetkah nagradila sledeče filme: Prvo nagrado je dodelila švedskemu in francoskemu filmu »Prvo delo« in »En Sondag i September. Pokal »Volpi« za najboljšo žensko vlogo je prejela Delphine Seyring za vlogo v francoskem filmu »Tom Janes«. S posebno nagrado sta bila nagrajena francoski film »Le feu follet« in ruski »Vstrupljenje«. Zlati lev sv. Marka so soglasno dodelili italijanskemu filmu Francesca Rosija »Roke nad mestom«. Isti film je prejel še nagrado »Cineforum«.

KRŠČANSKI NAUK

DOBRO IME BLIŽNJEGA

Sv. Avguštin je dal napisati na steno svoje samostanske obednice: »Za to mizo naj ne sêda, kdor druge rad objêda.«

Tudi bližnjega čast je *zanj velika dobrina*. Zato jo moramo še bolj ceniti kot njegovo imetje. O bližnjem moramo dobro misliti in govoriti ter mu izkazovati čast, ki mu gre. — Če je njegova čast krivično napadena, ga moramo pogumno braniti. O napakah bližnjega smemo govoriti le iz važnih vzrokov, n. pr. da njega boljšamo ali da druge pred njim obvarujemo.

Zoper čast bližnjega greši: 1) kdor o bližnjem brez zadostnega vzroka slabo sodi (sumničanje), 2) hujše greši, kdor njegove *skrite* napake drugim pripoveduje (*opravljanje*), 3) še bolj greši, kdor njegove napake povečuje ali si jih izmišlja (*obrekovanje*), še najbolj pa greši, kdor bližnjega *javno sramoti*, in vsi tisti, ki tako opravljanje ali obrekovanje *radovoljno poslušajo*.

Kdor čast bližnjega hudo oškoduje, stori smrten greh.

Kdor je bližnjemu škodoval na časti, mora storjeno škodo po svojih močeh popraviti, obrekovanje preklicati (če je bilo storjeno *javno*), treba je tudi javno preklicati in prositi za odpusčenje). Ako je oškodovani utrpel škodo tudi gmotno, mu mora to poravnati.

Pravilo za vsakdanje življenje: Če bom slišal govoriti o napakah drugih, se bom najprej vprašal: Ali je sploh res, kar govorijo? Ako je res, bom premislil, ali naj s prizadetim o tem govorim ali komu drugemu (njegovim predstojnikom) kaj rečem, ali je bolje, da molčim?

Iz življenja Cerkve

Prenos božjega služabnika
patra Leopolda

Predstojništvo beneške kapucinske province je svojim redovnikom sporočilo, da bodo dne 19. septembra t. l. prenesli zemске ostanke patra Leopolda s padovanskega pokopališča v kapelo zraven njegove spovednice, kjer je 40 let delil sv. odvezo in tolažil trpeče. Istega dne bo ob 10. uri zahvalna sv. maša, ki jo bo daroval v kapucinski cerkvi v Padovi padovanski škof. Dne 14. sept. bo istotam, najprej otvoritev apostolskega procesa za beatifikacijo božjega služabnika p. Leopolda. Dne 17. sept. pa bo posebna komisija pregledala zemске ostanke p. Leopolda in pripravila vse potrebno za prenos.

Kdor še ne pozna življenjepisa božjega služabnika p. Leopolda in želi imeti knjigo, ki je pred leti izšla v Gorici v slovenskem jeziku, jo lahko še dobi v Katoliški knjižnici ali pa pri p. Fidelisu pri kapucinih v Gorici.

Naši duhovniki na Barbani

Kot je bilo napovedano, se je vršil pretekli teden 4. in 5. septembra na Barbani 3. dušnopastirski tečaj slovenskih zamejskih duhovnikov. Udeležilo se ga je lepo število duhovnikov iz vseh obmejnih škofij: Celovca, Vidma, Gorice in Trsta ter izseljenjskih in drugih duhovnikov, ki so prišli iz Rima, Avstrije, Nemčije, Francije, Anglije in Argentine. Bilo je res bratsko srečanje, ki ga je organizirala Goriška duhovniška zveza. Mnogi, ki so prišli od daleč, so morali za to srečanje doprinesiti res nemajhne žrtve. Goriški nadškof, ki bi moral imeti pozdravni govor, je poslal le lepo pozdravno pismo, ker je zaradi bozne noge priklenjen na dom. Predavanja in razgovori so bili zelo zanimivi in aktualni iz dušnopastirskega področja, le škoda, da marsikateri bližnji duhovnik ni bil navzoč. Predavanja bo objavila duhovniška revija *Omnes unum*, ki je objavila tudi ona s 1. in 2. tečaja v Celovcu in Trstu predlanskim in lani.

Tako so se zbrali pri Mariji na Barbani za stoletni jubilej kronanja slov. duhovnikov kot priprava za ljudsko romanje dne 23. t. m. ob navzočnosti škofa dr. Držečnika, Slomškovega naslednika na mariborski škofijski stolici.

Pogreb brez cvetja

V mestu Metz na Francoskem so pokopali velikega državnika Roberta Schumana. Imenujejo ga »očeta združene Evrope«, kajti on je bil, ki je po zadnji vojni začel misliti na to, kako bi odpravili staro sovraštvo med evropskimi narodi in ustvarili eno veliko združeno Evropo. Ko je bil francoski zunanji minister, mu je uspelo, da je začel ostvarjati veliko zamisel z ustanovitvijo evropske premogovne in jeklarske skupnosti, ki je postala zamek sedanega Skupnega evropskega tržišča (leta 1950). Ta veliki moč, ki je bil tudi iskren in veren mož, je v testamentu zapisal: »Zelim, da me pokopljejo na zelo preprost način brez cvetja, brez vencev in brez govorov. Tisti, ki mi na ta način ne bodo mogli izkazati svojega spoštovanja, bodo lahko dali za dobra dela.«

Tako veliki državnik. — Naši ljudje pa

velikokrat mislijo, da sploh ni pogreba, če niso izdali nekaj deset tisoč ali celo nekaj stotisoč lir za cvetje in vence. Ali niso nespametni?

Umrl je salezijanec Alojzij Montini

V Braziliji je umrl salezijanski duhovnik Alojzij Montini; bil je bratranec sv. očeta Pavla VI. V mladih letih je težko študiral in je imel izpite. V 4. gimnaziji ga je instruiral Janez Montini, sedanji papež. Trdil je, da je bil Janez dober instruktor, toda on da je vseeno padel iz latinščine. Pozneje je stopil k salezijancem in šel za misijonarja na Kitajsko. Ko so ga od tam izgnali komunisti, se je vrnil v Italijo. Toda misijoni so ga še nadalje mikali, četudi ni bil več mlad. Letos je v aprilu odšel v Brazilijo in tam v notranjost dežele med »Indijose«. Da mu je bratranec postal papež, je zvedel šele 15 dni po izvolitvi. Sedaj mu je srce odpovedalo in je nanaglo ma umrl. Imel je 59 let.

Novi londonski nadškof

Sveti oče je imenoval za nadškofa v Westminsteru v Londonu Johna Heenana, ki je bil doslej nadškof v Liverpoolu. Imenovanje ni povzročilo nikakega presenečenja, ker so splošno pričakovali, da bo Heenanu novi londonski nadškof.

Odsek za tisk na koncilu

S poročili, ki so jih dobivali dopisniki pri tiskovnem uradu za koncil, niso bili preveč zadovoljni. Poročila so bila splošna. Za zboljšanje obveščevalne službe je bil sedaj ustanovljen poseben komite, ki mu predseduje nadškof Martin O'Connor. Tajnik je mons. Fausto Vallanc. Člani komiteja bodo nekateri koncilski očetje, ki bodo zastopali večje jezikovne skupine.

Ogromno delo misijonske bojnice

V mestu Welkolm so holandske misijonske sestre pred 12. leti odprle veliko bolnico, v kateri je doslej prejelo pomoč 250.000 bolnikov. Bolnica je namenjena 40.000 rudarjem, ki delajo v zlatih rudnikih pri Welkolmu.

Kako je v svobodnem Kongu?

Iz dopisov misijonskega brata Karla Kerševan C. M.

Bikoro, 15. avgusta 63

V drugi polovici julija se je tu pri nas, zlasti med maloštevilnimi belci, pojavila neka epidemična nalezljiva griža. Od nas šestih misijonarjev smo jo imeli trije. Mene je posebno hudo zdelala in sem zelo oslabil.

Moj brat Marcel bo letos v decembru obhajal že 30-letnico svojega misijonskega delovanja. Za ta poklic se je odločil največ po nasvetu nekdanjega proseškega župnika in poznejšega lazarista pok. g. Aleksandra Martelanca. Dne 8. septembra l. 1933. se je poslovil od misijonske tiskarne v Grobljah in se čez Trst, Pariz in Belgijo odpravil proti Afriki, kamor je 12. decembra istega leta dospel na misijonsko postajo Irebu v Kongu. Potoval

CIRIL-METODIJSKE
proslave v Sloveniji

Lansko leto so razgibale vso Slovenijo Slomškove proslave. Bila je stoletnica njegove smrti. Letos pa sta ves svet, posebno pa še Slovenija, slovesno proslavila tisoč in stoletnico prihoda sv. Cirila in Metoda v kneževino Veliko Moravsko in slovensko Panonijo. Oba jubileja sta lepo povezana. Škof A. M. Slomšek je namreč bil prvi, ki je sedanje slovensko ljudstvo učil globlje spoznavati pomen in zasluge svetih slovenskih blagovestnikov.

Največjo ciril-metodijsko proslavo je priredila mariborska škofija 7. julija v Murški Soboti, ki je sedaj najpomembnejši kraj nekdanje Panonije, ene izmed starih pokrajin starega slovenskega ozemlja: Panonije, Karantanije, Posavja in Primorja. Glagolsko pontifikalno sveto mašo je opravil sam prežvišeni mariborski škof dr. Maksimilijan Držek. Bilo je navzočih preko 20.000 ljudi. Bil je povabljen tudi tamkajšnji višji protestantski predstojnik, ki je dvakrat zelo pristrčno in vzpodbudno spregovoril ter poudaril, da je pri slavnosti Kristus povezal vse v eno duhovno telo.

Ob istem času je saleška dekanija slavila sv. Cirila in Metoda pri Sv. Križu pri Belih vodah. Ze prej, od 25. do 31. maja, pa je Maribor organiziral vzhodni teden. Dr. Kiš in gospod Ivan Sandor iz križevske grkokatoliške škofije sta teden dni prepevala vsak večer po mariborskih župnijah. Peveci so se cel mesec pripravljali. Očividce poroča, da je bilo veliko večje zanimanje kot je bilo pričakovati. Začeli so v Radvanju. Cerkvica je bila nabito polna. Tudi petje je kar dobro šlo. En duhovnik pa je sproti razlagal. Tako ni bilo dolgočas, čeprav je opravilo trajalo eno uro in pol, kar je za pojme navadnih ljudi zelo veliko. Ljudem so bili zlasti nekateri obredi in spevi zelo všeč, čeprav so izjavljali, da je to lepo za včasih, za redno mašo pa imajo rajši staro... Podobno je bilo po ostalih cerkvah. Splošno mnenje duhovnikov je bilo, da se bo morala tudi latinska liturgija oploditi z nekimi elementi vzhodne.

Dne 14. julija je slovenjgraška dekanija priredila slično proslavo na Homcu pri Smartnem. Oltar so imeli postavljen zunanji cerkve; na pobočju pa je bilo mnogo zbranega ljudstva. Žal je nestalno vreme mnoge zadržalo doma. Nekaj časa je prišlo, vendar pa so vsi vztrajali pod milim nebom. Celebrant je bil dr. Kiš, diakon pa neki frančiškan iz Čakovca, ki se je iz diletanškega navdušenja baje že kot bogoslovec naučil diakonirati pri vzhodni maši. Peli so salezijanski bogoslovci iz poštinske doma pri Sv. Joštu na Kozjaku, pomnoženi z nekaterimi križevskimi teologi. Po liturgiji so še domači združeni zbori zapeli par pesmi in otroci imeli dve zborni deklamaciji. Pred liturgijo je pridigal kaplan Fric Kolšek iz Smartna pri Velenju. Vse skupaj je trajalo skoraj tri ure.

V začetku avgusta smo slavili naša sveta blagovestnika in mojem rojstnem kraju, v Sošanju. V soboto 3. avgusta zvečer je bila molitvena ura v župnijski cerkvi sv. Mihaela. Nato so duhovniki v mladino ponovili na prostem pred cerkvijo duhovno igro iz življenja in apostolskega delovanja sv. Cirila in Metoda. Prvič so jo namreč uprizorili pri Sv. Križu pri Belih vodah. Igra je učinkovita. En duhovnik pripoveduje zgodovino sv. Cirila in Metoda. Ob posebno važnih dogodkih njunega življenja se ustavi in igravci uprizorijo sedaj prizor iz njunega življenja v domači hiši, potem na cesarskem dvoru v Carigradu, nato nastop odposlancev kneza Rastislava, nadalje prihod blagovestnikov na slovanska tla, potem zopet sv. Cirila in

Metoda v Rimu, blaženo smrt sv. Cirila, delovanje sv. Metoda kot nadškofa med Slovani in nazadnje njegovo smrt. Od časa do časa vsi skupaj, igravci in gledavci, molijo Oče naš, Vero ali kakšen psalm. Igra deluje kot pravi misijon. Po igri je bila sveta maša na prostem in nato rimska procesija z gorečimi svečami okrog cerkve.

V nedeljo 4. avgusta sem služil božjo liturgijo v bizantinsko-slovanskem, sinodalno-ruskem obredu. Peli so mi salezijanski študentje iz poštinskega doma pri Sv. Joštu na Kozjaku. Cerkve je bila prenapol-

Veličastni marijanski shod - v slabem vremenu

Pet do šest tisoč prič imamo, da smo kljub slabemu vremenu 15. marijanski shod obhajali v največjem veselju in srčnem zadovoljstvu. Ko je v nedeljo opoldne najbolj deževalo, tedaj je padla odločitev, da se izvede celotni shod, tudi procesija. Neki romar, ki je bil nedavno v Fatimi, nam je vliil pogum; povedal je, da se v Fatimi stalno vršijo procesije ne glede na vreme, isto da se dogaja v Lurdu. Tako smo sklenili, da procesija gotovo bo, čeprav bolj spokorna v fatimskem duhu.

Kmalu po četrti uri se je pričela v cerkvi sv. maša, ki jo je po namenu vseh prisotnih daroval devinski dekan g. Kretič; med sv. daritvijo je openski kaplan g. Vidmar imel cerkveni govor. V srce segajoča beseda naj najde trajen odmev v našem praktičnem življenju! Skupna molitev, skupno petje, nekaj zbornih pesmi, ki so jih na koru zapeli cerkveni pevci pod vodstvom g. Jakomina, to in takšno je bilo naše koristno in lepo sodelovanje pri tej izredni službi božji.

Nato se je začela razvijati Marijina procesija, ne paradna procesija v lepih krojih in oblekah (premnogi so imeli dežnike in dežne plašče), to je bila ogromna procesija vernih in zvestih Marijinih častivcev, ki so se v dežju podali na kratko božjo pot, v dežju spremljali fatimsko Gospo po openskih ulicah, a kljub vsemu v zadovoljstvu prepevali in molili ter tako izkazali čast in ljubezen Materi božji. Vso slovesnost je vodil kot škofov namestnik stolni prošt msgr. Alojzij Salvadori. Sodelovala je kakor že več let godba s Proseka. Po molitvi in v nekem smislu res spokorni procesiji smo se zgnili okrog Marijinega oltarja v cerkvi, kjer je bil evharistični blagoslov. Malokdaj smo skupno v življenju tako močno prepevali *Te Deum*, zahvalno pesem, kakor na ta večer Marijinega rojstva. Bila je srčna zahvala dobremu Bogu, da smo mogli tudi letos mirno in v celoti opraviti naš shod, bila je zahvala vernega ljudstva za toliko milosti, ki smo jih skupno in osebno prejeli v teh petnajstih letih, kar se zbiramo na naših marijanskih shodih. Ob zaključku je g. ravnatelj Marijišča podal nekaj sklepni misli, ki naj nam vsem služijo kot vodilo in nasvet do 16. marijanskega shoda.

Ko smo se razhajali, smo prišli do zanimivega spoznanja: nekateri sosedje iz bližnjih vasi so se ustrašili dežja, iz zelo daljnih krajev pa so prišli, čeprav so rekli, da skoro niso verjeli, da bo šlo vse po sporedu kakor je Radio opoldne dvakrat napovedal. Med daljnimi romarji želimo pohvaliti naše rojake iz Gorice in zlasti še večletne udeležence z Vrha sv. Mihaela;

nosti. Naj tu navedem primer, kako je iz malenkostnega razloga nastala velika razdivjanost. Na belo nedeljo zvečer je pristal tovornik v sosedni vasi Titpu. Šofer je kupil nekaj kruha od peka domačina in ga hotel plačati s starimi kovanci, ki so bili že vzeti iz prometa. Ker ni hotel pek sprejeti takega denarja, je prišlo do spopada, v katerem je šofer peka zabodel z nožem, da je revež kmalu izkrvavel. Ubijavec je hitro zginil v bližnji gozd. Vaščani so divje navalili na tuje, ki so bili na tovarnjaku. Kdor je le mogel, je pribežal v misijonsko postajo, ki je bila tam blizu. Mati ubitega peka je vsa razjarjena mahala s svojim zakrivljenim nožem po čisto nedolžnem človeku, misleč, da je ta ubijavec njenega sina. Le s težavo so nesrečneža rešili v stanovanje misijonarjev. Zdalj pa se je razdivjana tolpa lotila misijonske postaje in je kamenje letelo na vrata, na okna in na misijonarje. Zalučan kamen je enega misijonarjev oprasnil nad ušesom. Takoj mu je

njena. Veliko zanimanje in globoka pobožnost sta prenesla dobro ljudstvo v tiste zlate čase, ko sta med zapadnimi Slovani delovala sveta solunska brata v bizantinsko-slovanskem in rimsko-slovanskem obredu. »Bila sta globoko in dejavno prepričana,« trdi kardinal E. Pellegrinetti, »da mora Kristus, ki razsvetljuje sleherni dušo na tem svetu, priti v stik z vsako dušo po tistem, kar je sleherni duši najgloblje, najnaravnejše ter res najpristrčneje občevalno: materin jezik, narodni jezik. Gotovo je, da vsak Kristusov blagovestnik tako misli. ... Toda sveta brata sta temeljno dostojanstvo vsakega jezika, utemeljeno v dostojanstvu udeležbe pri cerkvenem življenju v Kristusu, globlje umevala, široko-srčneje občutila in uporabila kakor drugi misijonarji.«

P. Anton Koren DJ

(Konec prihodnjič)

Vrh je majhna vas in vendar je bilo tudi letos iz tega kraja okrog 50 romarjev. Prav tako so se postavili naši hribovci od Sv. Barbare nad Miljami; od tam že skozi 15 let prihaja velika stalna skupina vernikov; zanje je druga nedelja v septembru že določen dan za obisk Marijinega shoda na Opčinah.

Težko je reči, koliko nas je bilo na letošnjem shodu. Gotovo nad pet tisoč in več. Z lahkoto pa lahko rečemo eno: vsi, ki smo se udeležili 15. shoda v dežju, sprejmemo lep in koristen nauk tega praznika: če bo še kdaj v bodočih letih slabo vreme, bomo vzeli dežnike in plašče in bomo šli vedno z veseljem na pot; slabo vreme ne bo nikoli onemogočilo našega skupnega letnega shoda. To je nauk iz Fatime in Lurda, to je praktični nauk 15. shoda.

Vsem udeležencem, vsem številnim znanim in neznanim rojakom, ki ste po svoji moči in dobri volji sodelovali v pripravi in izvedbi praznika, se duhovnik-prijatelj iskreno zahvaljujem. Vsem nam ob svojem času povrni dobri Bog — po Mariji!

SKLEPNE MISLI 15. SHODA:

1: Primorski katolici, zbrani na 15. marijanskem shodu na Opčinah, izjavljamo ob tem slovesnem sklepu:

— sinovsko vdanost novemu papežu Nj. Svetosti Pavlu VI.,
— sinovsko vdanost in poslušnost našim krajevnim škofom,
— sinovsko vdanost in zvestobo našemu dragegu narodu!

2: Naši dijaki, ki potrebujejo zavodsko vzgojo, imajo svoje mesto: dijakinje in deklice v Domu sv. Družine v Gorici in v Dekliškem zavodu šolskih sester pri Sv. Ivanu v Trstu; dijaki in šolarji v Alojzijevešču v Gorici in v Marijišču na Opčinah.

3: Podpirali, širili in brali bomo katoliške časopise, revije in knjige.

Tako nam pomagaj dobri Bog — po Mariji!

Marijanska procesija
na Proseku

V nedeljo 15. septembra bo velika marijanska procesija na Proseku. To je krajevna župnijska slovesnost, ki pa je mnogo starejša kakor veliki shodi na Opčinah. Naši predniki so začeli z Marijino procesijo na Proseku že leta 1896.

Začetek ob 4.30 pop. v farni cerkvi, nato slovesna procesija, ki jo bo vodil openski dekan msgr. Silvani; sodelovala bo domača godba. Po procesiji bo imel cerkveni govor šempolajski župnik g. Mirko Mazora. Slovesnost bomo zaključili z zahvalno pesmijo in blagoslovom. Vabimo vse naše sosedje, pridite to nedeljo na Prosek. Zlasti vabimo Opence, da nam obisk tudi letos z veliko udeležbo vrnejo. Upamo, da bomo imeli lepo vreme, če pa ne, bomo z dobro voljo rabili dežnike kakor na Opčinah. Procesija se bo vršila ob vsakem vremenu. Mnogi se boste čudili veliki in lepi spremembi v naši vasi. Z odstranitvijo velike gostilne ima sedaj Prosek velik in lep trg, kar je dobro za promet in tudi za lep razvoj in potek naših cerkvenih prireditvev. — Domačini, sosedje in tudi naši meščani, to nedeljo na lep Marijin praznik na Prosek!

šinila v glavo misel, da se zgrudi na tla in obleži nepremično. Misel je bila res dobra in rešilna. Ko so razdivjani črnci videli, da misijonar leži in se ne gane več, so se pomirili in odšli v temo. — Par tednov pozneje je predstojnik misijona ljudem v nedeljski pridigi govoril o dogodku ter jim razlagal, kakšni bi kot kristjani morali biti, če bi res po veri živeli.

D. Jakomin:

Oh
stoletnici
GREGORIJA
RIHARJA

II.

Tu se odpre mlademu Riharju novo poglavje. Oče Boštjan je spremenil svoj prvotni načrt in si je zaželel, da bi postal njegov sin duhovnik, zato ga je poslal v ljubljansko šolo. V Ljubljani je moral Rihar največ sam zase skrbeti. Poučeval je druge slabše dijake, uglaševal klavirje in si s tem zaslužil kak goldinar. Iz tega časa imamo že nekatere njegove skladbe. Prva njegova pesem je bila Marijina. Stolni kapitelj je to njegovo pesmico poplačal z novo, po mestnem kroju narejeno obleko. Lahko si predstavljamo Riharjevo veselje, ko je nosil to svojo prvo zasluženno obleko.

Rihar ni pozabil svoje rojstne vasi. Iz Ljubljane je hodil orlat v Polhov Gradec. Tudi potem ko je že orglal v stolnici: ob sedmih je prišel iz stolnice, ob desatih je moral biti že v Polhovem Gradcu; pot pa je bila dolga štiri ure. Vsako nedeljo in praznik so ga videli ljudje, kako je tekkel s čevlji v rokah in z robcem na ustih, da si ni preveč pregrel grla. Bilo je pa preveč, kot sedmošolec se je tako prehladil, da bi kmalu osepel. Pol leta je moral ostati doma, da se je pozdravil.

Pripravljal se je na duhovniški poklic in se obenem učil glasbe. Uporabil je vsako priliko, da se je seznanil z glasbenimi skrivnostmi. Seznanil se je tako s stoinim organistom Hellerjem, ki je bil pravi mojster v svojem poslu. Heller je spoznal Riharjevo glasbeno nadarjenost in ga je začel poučevati v višjih glasbenih naukih. Do tedaj je bilo Riharjevo glasbeno znanje nesistematično. Heller ga je najbrž seznanil s temeljnimi nauki tehnike skladanja in s finesami orgljanja. Za plačilo ga je mladi Rihar večkrat nadomeščal pri orgljanju v stolnici. Ko je Heller umrl leta 1825, je Rihar prevzel službo stolnega organista, in to do smrti. Isto leto je Rihar končal gimnazijo, imel je tedaj trideset let in njegovo ime je bilo že dobro znano v glasbenih krogih. Odločil se je za duhovniški poklic in leta 1829 je bil posvečen v duhovnika, ko je bil star 33 let. Po novi maši ga je škof nastavil za stolnega organista, obenem je opravljal službo sagrestana. Obe službi je Rihar opravljal do smrti, to se pravi celih 44 let.

Z Riharjem se začneja za cerkveno glasbo med Slovenci nova doba. Kot smo že omenili, je bilo tedaj stanje cerkvene glasbe zelo žalostno. Tega se je Rihar zavedal, saj se je sam prepričal v svojem dojem popotovanju po raznih korih.

Najprej je nastopil proti piskarjem, da jih je spodbil s korov. Proti njim je nastopal z vso odločnostjo; s tem si je seveda nakopal sovraštvo godcev in ljudstva, češ, da uničuje stare ljudske navade in običaje, ljudem tako priljubljene. Kjer je mogel, je prosil in nagovarjal duhovnike, naj opravijo iz cerkve piskarje in posvetne pesmi. Požreli je moral marsikako grenko. Vendar ni odnehal; največje zopnostni ga niso odvrnile od trdnega sklepa. Zavedal se je, da dela za dobro stvar in da dobra stvar ima vedno in povsod svoje nasprotnike in težave.

A njegovo reformatorsko delo ni samo v tem, kajti bilo bi pravzaprav le negativno, ako bi le podiral in odstranjeval to,

kar je moralo biti odstranjeno. Videl je, da manjka Slovencem dobrih cerkvenih napevov, zato si je ves čas svoje organizatorske službe prizadeval in delal, da je zložil veliko število cerkvenih skladb. V tem smislu je adrl novo, slavno dobo za cerkveno glasbo med Slovenci. Kar je Vodnik slovenskemu slovstvu, to je Rihar našim cerkvenim glasbi. On je naš cerkveni glasbi pravi preroditelj, ki nam je pustil dragocene zaklade. K temu delu ga ni nagibalo častihlepe ali hlepenje po denarju, gnala ga je le gorečnost za čast božjo in ljubezen do slovenskih ljudi. Nastopal pa je taktično: vedel je, da ljudstvu ugajajo piskači, zato mu je hotel dati čimprej take pesmi, ki bodo ugajale, a obenem ustrezale verskemu duhu. Polagoma je prepeljal ljudski okus od hrupa in »viže« godcev do lepših cerkvenih melodij in ljudstvo se je kmalu usmerilo za njim.

Njegovo prizadevanje je imelo uspeh. Bile so res težave in nevednosti zaradi piskarjev, a Rihar je imel v sebi toliko bogastva, vztrajnosti in ljubezni do svojega ljudstva, da si je znal najti pot do srca vernih s svojim prepričevalnim nastopom, še bolj pa s svojimi pesmimi. Kmalu ni bil več sam. Njegove preproste in lahke melodije so se ljudem kmalu priljubile. Vse ljudstvo: preprosto in izobraženo, mestno in kmečko se je oprijelo njegovih pesmi in se jih drži še danes. Kako so se ljudje oklenili Riharjevih pesmi, nam priča tudi to, da so v prvih letih cecilijanstva v neki fari ljudje zagrozili organistu, da mu ukinejo bero, če bo prenehal z Riharjevimi pesmimi. Skrivnost uspeha je ravno v tem: Rihar je ubral slovenski duši sorodne strune.

To pozitivno delo je začel opravljati Rihar, ko je bil še bogoslovec, in sicer v semenišču s tem, da je poučeval glasbo bogoslovcev, bodoče duhovnike. Vedel je, da si bo tako pridobil sodelavcev v svojem bodočem delu.

Pri pouku pa je bil Rihar drugačen kot njegov prvi učitelj p. Robert; bil je potrpežljiv in zelo ljubezniv. Sicer je moral imeti veliko potrpežljivosti, če pomislimo, da je učil petje 80 bogoslovcev, ki so bili včasih prav trdihi ušes in niso imeli veliko veselja do petja. Nemažkrat pa je bilo le preveč, njegov tenek posluš ni mogel prenašati neznošnih disakordov teh 80 grl, ki so kar križem peli; takrat ga je zapustila potrpežljivost, zardel je in zavpil: osli!

Levičnik, Riharjev učenec, poroča, da je imel Gregor izvrsten posluš.

Kolike in katere so Riharjeve izdaje? Prva zbirka Riharjevih priredb je izšla pod naslovom: »Vishe za svete pesmi prve bukvice od Blaža Potočnika, zhetverglasno postavljene od Gregorija Riharja«, in sicer okoli leta 1844. Druge »bukvice vish za Svete pesmi« so izšle okoli l. 1845. Nadaljnji zvezki nimajo več zaporednih števil. Po mnenju Levičnika bi moralo biti vseh skupaj petnajst. Od teh štirje zvezki Marijinih pesmi (1850, 1859, 1864, 1866), dva zvezka »Napevov sv. pesmi od Matere božje in sv. obhajila« (1854-1859), zbirka himen in antifon pod naslovom »Thesaurus - Cantus ecclesiastici figurati ad quatuor voces redacti« (1857) in zbirka osmerov Tantum ergo.

Veliko je število njegovih pesmi. Samo tiskanih napevov je okoli 350. Nenačrtovanih so pa našli po njegovi smrti okoli 200. Veliko pesmi se je najbrž porazgubilo za vedno. Dobimo pa tudi pesmi, ki so v resnici Riharjeve, pa jih pomotoma, tako meni prof. Matija Tomc, pripisujejo drugim skladateljem.

Po vsem tem globalnem štetju se nam vsiljuje to vprašanje: ali smemo vse te pesmi, od katerih so mnoge še žive med

nam, šteti za Riharjeve ali za ljudske? So vse njegove? Menim, da te zadeve ne bomo nikoli popolnoma razčistili. Stopiti v to dobo, in ne samo v to, pomeni bloditi v tavanju in nejasnosti, ker do sedaj nimamo še jasnih dokumentov. Na tem in drugih glasbenih poljih je med nami še veliko neodkritega. Lahko bi nam pomagale starejše pesmarice do večje gotovosti in dokumentiranosti, a navadno nimajo napevov za vse tekste zato, ker so bili dobro znani tedenjnim organistom. Pa tudi pred sto leti ni bilo važno, čigava je pesem, glavno je bilo, da je ljudstvu ugajala, da je bila ušesu domača, pa naj bo kogarkoli že. Tedaj tudi ni bilo žive zavesti, avtorskih pravic niso bili tako ljubosumni kakor danes. Rihar je n. pr. objavil marsikatero tujo pesem brez navedbe skiadatelja. Po vsej verjetnosti bo držalo to: pesmi so pristno ljudske in jih je Rihar objavil in tako ohranil ali pa so Riharjeve ponarodele in jih današnji priveditelji štejejo med ljudske. To velja predvsem za najstarejše pesmarice.

Torej ostanemo še vedno pri domnevah. Riharjeve pesmi so se priljubile povsod, širile so se po Štajerskem, Koroškem in celo po Hrvaškem.

Hlastno so segali organisti in pevci po novih napevih, ki jih je Rihar izdajal. Posebno mladi učitelji so si prizadevali, da so prišli do Riharjevih skladb; večkrat so si jih nabavili tako, da so jih skrivaj vzeli na koro stolne cerkve, tam jih v naglici prepisali. Marsikje so se ponašali pevci: »Pri nas pojemo le Riharjeve.« Ljudstvo je polagoma preneslo nabožne Riharjeve pesmi iz cerkve na dom ter jih prepevalo pri svojih vsakdanjih opravilih. Najbolj so se udomačile Marijine pesmi; teh ima Rihar največ. Te so v resnici najbolj verno zrcalo skladateljevega notranjega življenja. (se nadaljuje)

Med trnjem in osatom

Kaj vse vidi
poklicna kratkovidnost!

Kakor se naši bralci prav gotovo še spominjajo, so lansko leto na zahtevo treh slovenskih svetovavcev prevlekli z asfaltno plastjo tudi ulico Palladio. Od takrat se ni nihče več pritoževal; ko pa so pred kratkim pokrili cesto z novo asfaltno plastjo, ker je bilo pač tako določeno, si je nekdo pri »Novem listu« upal zapisati, da so to napravili po mesecih in mesecih pritožb.

Se večji dokaz njegove kratkovidnosti pa imamo v stavku; kjer zatrjuje, da je pot za pešce pod uršulinskim zidom in isti ulici še vedno pokrita s kupi smeti, kalužami, škatlami in podobno ropotijo. Kakšna škatla, ki bi jo sicer lastnik lahko prodal v staro šaro in pri tem še kaj malega zaslužil, se od časa do časa res pojavi, a na nasprotnem pločniku.

Glede tega vemo povedati, da je občinska uprava že nekajkrat dala odstraniti take škatle ali kaj podobnega, a da je obenem obvestila o stvari tudi poveljstvo mestnih stražnikov, ker je pač prav, da se povzročitelji tiste nesnage prej ali slej izsledijo in kaznujejo.

Pozor na »inicijativo«!

Tržaška »Demokracija« je v eni zadnjih števil, ko je še izhajala, pisala, da je Mladinska inicijativa komunistična organizacija in nikakor ne kaka slovenska narodna organizacija. Sedaj slišimo, da Mladinska inicijativa vabi našo mladino na neko »srečanje« onstran meje. To dela po svojih poverjenikih v raznih vaseh. Naše mnenje je, demokratična in kršč. mladina nima kaj iskati na takih srečanjih.

Koroški študentje na Goriškem

Briška mladina je povabila koroške študente na praznik grozda v Steverjan, toda dež je preprečil njeno dobro namero. Zato pa smo prišli na svoj račun meščani, ne da bi nam bilo treba hoditi na števerjanski grič. Saj ne rečemo, da ne poromamo radi v Steverjan, vendar v nedeljo nas zaradi slabega vremena ni prav nič mikalo, da bi hodili tja gor. Zato smo bili skoro veseli, ko smo po raznih poteh zvedeli, da bo koroški oder Mladje nastopil v KD ob 18.30 namesto med Borovci v Steverjanu. To je bilo kot nalašč, da se seznanimo s to pogumno skupino mladih Korošcev, o kateri smo poročali tudi v našem listu.

Koroške študente je številnemu občinstvu, ki je napolnilo dvorano, predstavil števerjanski župnik g. Simčič, nakar je visokošolec Erik Prunč spregovoril v imenu svojih kolegov in prijateljev ter tudi poudaril glavno misel igre Mati Tereza, ki so jo imeli predvajati. Toplo so ga vsi navzoči pozdravili, saj je prinašal pozdrav tiste mladine iz slov. Koroške, ki je sklenila, da noče kloniti ne pred vsakdanjimi boji za narodni obstanek ne pred sladkimi vabami modernega materialističnega uživanja, ki so zajele že tolik del mladine drugod in tudi pri nas. Nato se je igra začela.

Gre za resno dramo iz kmečkega življenja, v kateri se zgodi, da jabolko pade daleč od drevesa: oče pijanec ima namreč pridnega in delavnega sina. Toda očetova strast greni življenje sinu in ženi. Nekega dne se zgodi, da sin zagradi pijanega očeta, ki grozi, da zažge dom in oče ostane mrtev v sinovih rokah: zadela ga je kap. Ko mati to zve in ko uvidi, da sinu nihče ne bo verjel o očetovi naravni smrti, sklene vzeti sama nase težo umora, da reši sina in posestvo. Tako gre mati v zapor, sin pa doma gospodari ob pomoči sirote Anike. Zadevo z očetovi smrtjo pa izrablja krošnjar Lojz, ki izsiljuje Ernesta, čes da je videl, kako da je on umoril očeta. Nazadnje mu hoče še vzeti Aniko in se z njo poročiti. Ko se pa vrne mati iz zapora, se vse srečno razvzolja in se odkrije njena in sinova nedolžnost zaradi očetove smrti.

To igro so koroški študentke podali doživeto, umirjeno in resno. Posebno sta se odlikovala mati Tereza (Ella Jank) in pa krošnjar (Erik Prunč). Vendar so tudi ostali lepo rešili svoje vloge. Na koncu je bilo občinstvo zelo zadovoljno in je mlade

igravce poklicalo na oder, kjer so materi Terezi izročili pušclje rdečih nageljnov.

Nedeljski nastop je bil prvo srečanje koroškega odra Mladje s primorskimi rojaki. Bili smo ga veseli in upamo, da je bilo prvo, toda ne zadnje, saj so Korošci videli, da imamo velik oder, lepo dvorano in občinstvo, ki zelo rado posluša Korošce, pa naj pojejo ali igrajo. (r + r)

Radio Trst A

Spored od 15. do 21. septembra

Nedelja: 9.00 Slovenske zborovske skladbe. — 10.00 Prenos sv. maše iz stolnice sv. Justa. — 11.15 Oddaja za najmlajše: »Pravljica o pritlikavcu«. — 12.00 Slovenska nabožna pesem. Pevski zbor cerkve sv. Vincencija Paveljskega v Trstu. — 12.15 Vera in naš čas. — 18.00 »Soha sv. Boštjana«, igra v enem dejanju.

Ponedeljek: 11.45 Ameriški odmevi. — 12.15 Iz slovenske folklorne: »Pratika«. — 18.30 Nove plošče resne glasbe. — 19.15 Izvenevropska sporna ozemlja: (12) »Zahodni Iriani«.

Torek: 11.45 Italijanski akvarel. — 12.15 Potovanje po Italiji. — 18.30 Slovenska simfonična glasba. — 19.15 Z mamico po sončnih stezicah.

Sreda: 11.45 Folklorni mozaik. — 12.15 Za naše žene. — 18.30 Simfonične pesnitve. Otorino Respighi: Rimski prazniki. — 18.55 Sopranistka Nada Zrimšek. — 19.15 Scipio Slataper: »Moj Kras« - 11. oddaja. — 21.00 »KLATEZ«, veseloigra v treh dej.

Četrtek: 12.15 Znameniti gorniki v Julijskih Alpah: (100) »Emilio Comici«. — 19.00 Pevski zbori Julijske Benečije in Furlanije: Zbor »Antonio Illersberg« iz Trsta. — 19.15 »Potovanje na mesec«, dram. zgodba.

Petek: 12.15 Pogled na svet. — 18.30 Iz del dunajskih klasikov. — 19.05 Harfistka Pavla Peurič-Uršč - Alberto Suriani: Partita. — 19.15 Zlato, tisočletni vladar sveta: (12) »Zlati vihar na Alaski«.

Sobota: 11.45 Glasbeno potovanje po Evropi. — 12.15 Za naše žene. — 15.30 »Veseli vladar«, komedija v treh dejanjih. — 17.20 II. vatikanski koncil. Poročila in komentari o vesoljnem cerkvenem zboru. — 18.30 Tržaški skladatelji: (12) »Roberto Repini in Dorian Saracino«. — 19.15 Na počitnicah - 12. oddaja. — 20.45 Zbor Slovenske filharmonije.

Proslava sv. Cirila in Metoda na Padričah

Oh dvajsetletnici

(Iz zapiskov zareskega župnika)

Ob dvajsetletnici najbolj tragičnih dni v zgodovini primorskih Slovencev listam po dnevniku in treh zajetnih zvezkih, ki mi ležijo na mizi. Duhovnik v dušnem pastirstvu, župnik zareski, je bolj s solzami in srčno krvjo kot s črnimi v njih popisal pretresljive dogodke, ki jih je doživljala Vipavska dolina v letih 1941-1945. Dnevnik je dragocen dokument zgodovinske važnosti in neposreden prikaz dejanskega razpleta vojnih dogodkov. S preprostimi, a živimi barvami nam slika primorske Slovence v uri zgodovinske tragedije, takšne, kot so v resnici bili: vse njihove upe in razočaranja, junaške podvige in krute represalije, drzne zamisli in trenutke neznanjske groze, opojnost osvobojenja in streznjenje ob pekočih udarcih nasilnikov...

Gre za dnevnik dušnega pastirja, ki je živel v najožjem stiku s svojimi verniki in ki je v svoji duši doživljal njihove ra-

dosti in bolesti. Zato pa je v svojih zapisnikih izklesal ne svoj, temveč svojega ljudstva obraz. Zato pa bo pri listanju teh strani primorsko ljudstvo obujalo spomine, ponovno doživljalo dogodke, ki so ga pred dvajsetimi leti navdajali z veseljem in tesnobo, s strahom in pogumom.

Naj služi objava teh zapiskov in pouk in svarilo, pa tudi v svetel spomin nečestim primorskim Slovencem, ki so padli kot žrtve druge svetovne vojne. Kot so na ruševinah vstali novi domovi, tako naj na pogašenih plamenih sovraštva in obračunavanja zažari ogenj bratske sprave in ljubezni.

Pri objavi zapisanih spominov bomo čisto spreminjali imena krajev in oseb, ne da bi kakor koli okrnili resničnost dogodkov. Dnevnika nam tu ni mogoče objaviti v celoti. Izpustili smo prvi del. Začenjamo ga objavljati s koncem avgusta 1943.

Orkanu naproti

29. 8. 1943 - Nedelja. Pri sv. maši sem takole spregovoril: »V nedeljo je prva v mesecu septembru: skupno obhajilo za fante in moške. Naj pristopijo vsi moški k sv. zakramentom, kajti september je v vojnih letih najbolj usoden in viharjen me-

sec. Vsi molite, svetelje živite, da boste manj nevedni božjega varstva. Molimo veliko, veliko za vse naše ljudstvo, predvsem seveda za svoje družine, za sinove, ki so pri vojaki, za vso našo Primorsko. V Bogu je naša pomoč in rešitev«.

Vsi živo čutimo, da so prer durmi odločilni dogodki. Vaški kmetje se ob vsakem srečanju ustavijo in modrujejo: »Daleč ne pojde več! Ne more dalje iti! Fant mi piše od vojakov, da bo doma za trgatve!« — »Trdil sem in pravim: država, ki sname zvonove z zvonikov, se kaj kmalu zruši!«

Italijanski kolos pada, se ruši, pa tako neznanško hitro! »Videl sem satana, da je padel z neba kakor blisk!« (Lk 10, 18) A kaj potem? »In videl in slišal sem orla, ki je letel po sredi neba in klical z močnim glasom: »Gorje, gorje prebivalcem na zemlji!«« (Raz. 8, 13)

3. 9. 1943 - V začetku avgusta so zavezniški zasedli vsi Sicilijo, davi so se izkrcali v Kalabrijo. Zdaj se je začelo tudi na italijanski celini, a kdaj se bo končalo? Morda le kmalu, izkrcali so se pač v velikem številu. Vse kaže, da se mislijo izkrcati tudi višje, pri Salernu. Kaj, če se mislijo prebiti preko Lukanije v Bari in od tam v Jugoslavijo? Dalmatinska obal

je nezavarovana in neutrujena, partizani vodijo v ozadju težke borbe, v notranjosti pa stoji regularna jugoslovanska vojska generala Draže Mihajloviča. Zavezniški vdor v Jugoslavijo bi naletel na podporo celotnega jugoslovanskega prebivalstva. Jugoslavlani pričakujejo...

4. 9. 1943 - Po vnožju navzgor gre počasi. Vrhunski mi je poslal tajna sporočilo: »Izgubili smo Sršenovo gnezdo in Vilice sv. Janeza. Okuženje se nevdzdržno širi. Zdravniki ne vedo za zdravlilo...« Tako torej! Zavezniški so zasedli Reggio Calabria in Villa S. Giovanni. Malo je, premalo!

Sirijo se vesti, da so četniki že mesec dni v deželi. Videli so jih zdaj tu, zdaj tam. Trdijo tudi, da so se spustili z letal angleški oficirji in primorski fantje, ki so bili zajeti kot italijanski vojaki v Afriki in ki so zdaj v jugoslovanskih edinicah na Srednjem vzhodu.

6. 9. 1943 - Spet imam radio, radio! Sinoči so mi ga prinesli, čeprav so pri tem tvegali konfincijo. Decembra lani so državne oblasti odredile, naj se vsem Slovincem v podeželju odvzamejo radijski aparati. Pozvali so me na orožniško postajo. Na hodniku so stale ob stenah cele skladovnice zaplenjenih radijov. Rekel sem:

»Gospod brigadir! Kvestura je zaukazala, naj se nam vzamejo radijski aparati. Prav. Radio oddam, ne pa vam, pač pa ga prodam v Gorico!« Mož me je gledal dokaj začuden. A pojasnil sem mu, da je smisel in namen odredbe, naj se nam odvzamejo radijski aparati, da bi ne poslušali tujih oddaj. Ta namen se doseže ne samo z zaplenbo, temveč tudi s prodajo aparata. Brigadir je tedaj pristal. Naslednjega dne sem z radijem v naročju potkal v Gorici na vrata sošolca, Italijana po rodu. »Pino!« sem zaklical. »Pino, radio plenijo nam Slovencem! Prej so nam zavezali usta, zdaj nam mašijo še ušesa! Jaz pa ga raje prodam in prodam ga tebi!« Prijatelj je bil v nemajhni zadregi. »Pa če jih bodo pozneje še nam v Gorici zaplenili?« Vzkliknil sem: »Duša, utrpel ne boš nobene škode! Radio ti prodam za — eno liro, a s pogojem, da ga ob svojem času lahko odkupim za isto ceno.« Se preden je mogel odgovoriti, sem mu stisnil v roko lirico. Podpisal mi je potrdilo, da mi je radio odkupil in da je tudi že prejel domenično kupno ceno. Potrdilo sem nato oddal orožniškom. Ko so vrgli Mussolinija in je zavel dihi večje svobode, sem spet potkal pri prijatelju v Gorici, ki mi je radio odpro-

TRŽAŠKE NOVICE

Neurje nad Miljskimi hribi in Bregom

V noči med torkom in sredo 3. septembra se je nad Miljskimi hribi in tržaškimi Bregom vdrl naliv, kakršnega ljudje ne pomnijo še v teh krajih. Stiri ure je neprenehoma lilo kot iz skafu in sicer od 2^h pa do 6^h zjutraj. Marsikje niso ljudje tisto noč spali, ampak so hoteli spravljati na varno pridelke iz pritličnih prostorov, v katere je silila voda. Naliv je bil tako močan, da potoki in drugi odtočni kanali niso zmogli požirati nabrane vode.

Posebno prizadete so bile v tem oziru Milje, kjer je voda z vso silo planila iz pokritega potoka, ki teče pod mestom, ter pri tem preplavila skoro vse mesto. Voda je vdrla v skladišča in trgovine, odnašala avtomobile ter krusila morsk breg. Škoda gre v desetine milijonov. — Mesto je bilo v sredo zjutraj popolnoma odrezano od sveta. Manjkala je luč ter nista funkcionirala ne telefon ne telegraf.

Kakor da to še ni bilo dovolj, je Glinščica pri Zavljah predrla breg in zalila glavno cesto, ki pelje v Milje. Tako je bila tudi zveza po kopnem z Miljami onemogočena. Pristaniško poveljstvo v Trstu je takoj vzpostavilo zvezo z ladjami po morju. Zveza po kopnem je bila vzpostavljena šele v četrtek.

Mnogo škode je voda napravila v industrijski coni. Zahtevala je tudi eno smrtno žrtev in sicer nekega delavca iz Karnije, ki je spal z dvema drugima tovarišema v neki baraki. Ostala dva sta se komaj rešila.

Drugo področje, ki ga je zajelo neurje, je Breg od Mačkovej do Ricmanj. Tudi v teh vaseh je voda zalila številne kleti. Največ škode pa je napravilo na cestah in poljih. Glinščica ter osapska Reka sta prestopili bregove ter preplavili okrog stoječa polja. Nekatere poti, posebno poljske, so se dobesedno spremenile v hudournike.

Za povzročeno škodo se je zanimal tudi predsednik vlade Leone, ki se je v soboto mudil v Trstu in je obiskal Milje ter industrijsko pristanišče. Obljubil je pomoč vlade.

Ogled razdejanih krajev

Za časa svojega obiska na Tržaškem se je predsednik vlade mudil tudi na krajih razdejanja, ki so ga povzročile poplave in povodenj zadnjih dni. Obiskal je Milje in med potjo, v Zavljah, videl, kako je Glinščica poplavlila poti in povzročila razdejanja ter občutno škodo. Obljubil je izredno vladno pomoč za popravilo storjene škode.

Padavine v naših krajih

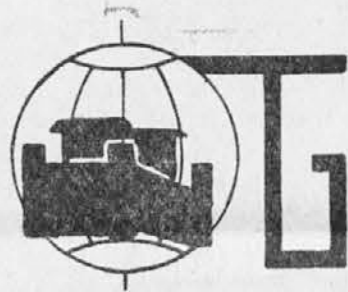
Zadnja povodenj nam bo bolj jasna, ako bomo podali tudi nekaj podatkov različnih krajevnih meteoroloških postaj. V kraju med Domjom in Dolino, praktično se lahko reče v središču neurja, je padlo v času 5. ur (od ene do 6. zjutraj) kar 160 mm padavin. Ne pomnimo, da bi kdaj registrirali tako visoko mero padavin v tako razmeroma kratkem času. V istem času je padlo na Bazovici 110 mm, na Opčinah pa znatno manj, le 80 mm padavin. Sam prof. Polli, ravnatelj meteorološkega inštituta tržaške univerze, je dejal, da v analih, ki jih ima v posesti, ni razbral, da bi kdajkoli v naših krajih padalo s tako silo in

naaglico; mislil je pri tem seveda na bolj prizadete kraje, predvsem na Domjo, Zavljah in Milje. Nasprotno, v mestnem središču je bilo le 28 mm padavin v istem zgoraj omenjenem času.

Da je meteorološki položaj naših krajev bil v preteklem avgustu res izreden, smo bili sami priča. Strokovnjaki pravijo, da že 45 let ni bilo takih meteoroloških razmer tu pri nas na Tržaškem. Ali kar je še bolj značilno, je to, da so padavine, kakor tudi toča pred nekaterimi meseci (Mali Repen-Zgonik), prizadele le določene predele in na splošno niso zajele celega Tržaškega ozemlja. Če pomislimo še, da je lani avgusta padlo le 6,6 milimetrov padavin, letos pa kar 221,7 milimetrov padavin na vsem Tržaškem, vidimo jasno ogromno razliko med lanskoletno sušo, ki je prizadela tolikšno škodo našim poljskim pridelkom, in letošnjo izredno »moč«. Vsi se še prav gotovo dobro spominjamo dušljivih dni preteklega avgusta, ki jih je povzročila močna vlaga, kajti srednja temperatura je nihala okoli 23°, kar je še nekoliko pod normalo. Toda deževje in vlaga sta bili vedno v spremstvu nenormalne oblačnosti. Sončnih ur je bilo le 269 (lani 351). V eter je le poredko zapihljal. Pa tudi september, predvidevajo, da bo še kaj ponagajal. Meteorologi pravijo, da se predvideva precej huda zima; pa morda le ne takšna kot je bila lanska.

V pričakovanju medicinske fakultete

V znamenju pričakovanja nove medicinske fakultete, ki bi se morala otvoriti v

GORIŠKE NOVICE

Obnovili bodo žičnico na Sv. goru

Na Sv. goru prihaja vedno več romarjev, pa čeravno jugoslovanske oblasti te romarje imenujejo turiste in izletnike. Vsekakor ljudje prihajajo in gostilne in prenočišča, ki imajo od teh romarjev največ dobička, pritiskajo na to, da bi se na Sv. goru zopet obnovila žičnica. Prejšnjo žičnico, ki so jo partizani pogrnili v zrak v zadnji vojni, je zgradilo podjetje Ribi iz Gorice. Tudi sedaj se je ponudilo, da bi žičnico spet obnovilo, seveda z določenimi pogoji, da ostane za določeno število let v njeni lasti. Žičnico bi zgradili popolnoma po načrtu prejšnje, le postajo v dolini bi pomaknili še bolj pod hrib.

Pri vrhni postaji bodo postavili hotel za 50 gostov. Za ta objekt bodo uporabili 300 milijonov dinarjev. Računajo, da bo nova žičnica začela obratovati že čez dve leti. S tem se bo povečal turistični promet, bo pa prav gotovo porastlo tudi število tistih, ki se bodo vzpenjače poslužili kot pobožni romarji. Mati božja bo dosegla svoj namen: »Zelim, da mi na tem kraju ljudje hišo sezidajo in me milosti prosijo.«

Kako prelestna in plodovita je Vipavska dolina! Po njivah so rumeneli turšični nasadi, na trtjah se je lesketalo zlato grozdje, nad nami so šumele bogate jablane. Narava vsa je prepevala od bogastva in lepote, le človek je medel v strahu in negotovosti. Kaj ni slovenska govornica vsa tiha in pridržana, kot bi trepetala pred italijanskimi vojaki, ki so skoraj v vsakem naselju tičali v skrbno zavarovanih postojankah? Kaj niso naša srca vsa zagrenjena ob misli na fante, ki so razkropljeni po vsej Italiji v »battaglioni speciali«, kot bi šlo za nevarne zločince? In v dušah nas razjeda bolelost in zgražanje ob novicah, kaj vse počenja z našimi dekleti v ječah v Ajdovščini, v Zdravščini, na Kostanjevici...

Ob petih popoldne sem sedel k radiu, da bi poslušal londonsko oddajo. Izenačena me vrže pokoncu nenadna vest: Italija je položila orožje: podpisala je brezpogojno predajo! Pograbim klobuk. Pred župniščem trebam na dobrega znanca. »Hinko!« vzklikam, »Hinko! Vojne ni več!« — »Kako pravite?« se je zastrel vame. »Italija je položila orožje, premirje je podpisala z zavetniki!« V tem se je nabralo nekaj žensk. »Je res?« so silile vame. »Res, res! Vsebite se, kajti vaši možički bodo kmalu do-

prihodnih letih na naši tržaški univerzi, so se tudi letos vrstili v preteklih dneh »zdravstveni dnevi« na naši univerzi.

Splovitev »Agip-Trieste«

Preteklo soboto so splovili v morje v tržaški ladjedelnici veliko, nad 50 tisoč tonsko petrolejsko ladjo »Agip-Trieste«. Ob tej priliki je bil v Trstu tudi vladni predsednik Leone, ki je prisostvoval splovitvi. Predsednik vlade je v svojem kratkem nagovoru, ki ga je imel ob tej priložnosti, dejal med drugim, da pozna tržaške razmere in težave...

Zamujena prilika

Od našega zvestega čitatelja iz Trsta smo prejeli:

Čital sem v časopisih in slišal po radiu, da se je pretekli dni mudil v našem mestu sam predsednik vlade prof. Leone v spremstvu še nekaterih ministrov. Vem, da je prišel namenoma zato, da prisostvuje splovitvi velike ladje v naših ladjedelnicah. Vem pa, da se je tudi izrazil v svojem kratkem nagovoru, »da pozna tržaške razmere in težave«...

Ali pozna tudi naša slovenska narodna vprašanja? Ali ve, da je že skoro deset let minilo od podpisa Memoranduma?

Čudim se, da se ni ob taki priložnosti (saj vendar predsednik vlade pride zelo poredkoma k nam v Trst) Slovenska skupna lista pozanimala, da bi dosegla razgovor z gospodom predsednikom vlade in bi mu predložila naš položaj ter ga spomnila na doslej neizpolnjene obljube; če pa tega ni mogla, ker je morda bil odbor SSL še na počitnicah, bi bila lahko vsaj katera od skupin, ki pri tej Listi sodeluje, samostojno napravila ta korak. Vem, da bi ji bila vsa slovenska nekomunistična javnost hvaležna za njeno prizadevanje. Pa, žal, je šlo vse mimo, češ, saj je to prehodni predsednik in mi čakamo stalnega..., ki bo prišel na oblast jeseni. Pregovor pravi: »Prilika izgubljena ne povrne se nobena«.

Vaš vzešti bravec od Sv. Ane pri Trstu

September v znamenju neviht

Tako deževnega septembra že dolgo ne pomnimo. Po vsej Italiji divjajo v zadnjih dneh silovite nevihte s točo, ki so se ponekod spremenile v prava neurja in poplave. V tržaški pokrajini je predpreteklo sredo ponoči strašno neurje prizadelo področje Glinščice, od Mačkovej do Zavelj. Vinograde in polja je spremenilo v grobljo kamenja in blata.

V noči 6. avgusta se je utrgal oblak s točo nad Ivreo v Piemontu. Debela toča je padala četrte ure in pokrila s plastjo 20 cm polja in vinograde. Škodo cenijo na več sto milijonov lir. Močno deževje v padski nižini je povzročilo, da je reka Pad silno narasla.

Tudi v Furlaniji so v zadnjih dneh divjale hude nevihte, ki so povzročile, da so mnoge reke prestopile bregove. V San Danielu v Furlaniji je strela ubila neko 39-letno žensko, ko je na dvorišču pobirala perilo.

V pokrajini Viterba so zabeležili prejšnji teden precej močne potresne sunke in mnogi prebivalci so se utaborili na prostem, ker se boje nadaljnjih sunkov.

Tudi Goriško bičajo nevihte in viharji. Kmetje so zaskrbljeni za svoje pridelke, zlasti za grozdje.

O silnem neurju s točo poročajo tudi iz Jugoslavije. Severni del Vojvodine, od Subotice proti madžarski meji je v noči 5. avgusta zajelo močno neurje s točo. Prizadela je velikansko škodo na sadovnjakih in vinogradih. Sila neurja je bila tako huda, da je odkrivala strehe in ruvala drevesa. Škodo cenijo na več milijard dinarjev.

R A Z N O

Novi bankovci po tisoč in deset tisoč lir

Bankovce po 10.000 lir bodo v kratkem zamenjali z novimi manjšega formata. Imeli bodo format sedanjih 1000 lirskih bankovcev, ki jih bodo tudi zamenjali z novimi, manjšimi.

V Egiptu so odkrili trgovino z otroki

V Aleksandriji so oblasti odkrile organizacijo, ki se je bavila z nakupovanjem in prodajo otrok v najnežnejši dobi. To nečedno trgovino je vodila neka ženska. Kupovali so otroke v najrevnejših predelih mesta po družinah s številnimi otroki ali pa so jih kratkoma kradli v najbolj obljubljenih revnih predelih. Nato so jih za visoke vsote prodajali zakoncem brez otrok. Omrežje teh malopridnežev se je razširilo tudi že na Kairo. Računajo, da je bilo na ta način prodanih ali ugrabljenih in nato znova prodanih najmanj sto otrok.

Nova »Mercedes 600«

V avtomobilskem salonu v Frankfurtu so razstavili novi »Mercedes 600«. Ta bo največji in najdražji avto na tej razstavi. Ima osem sedežev v treh vrstah in je dolg čez 6 metrov. Stal bo ogromno vsoto 12 milijonov lir.

Zaostruje se afera Profumo

V zvezi s procesom Profumo v Angliji je policija zaprla Christino Keeler in dve njeni prijateljici, zapleteni v to nečedno afero. Zagovarjati se bodo morale zaradi krivega pričevanja.

Odgovorni urednik: msgr. dr. Fr. Močnik
Tiska tiskarna Budin v Gorici

Del vojakov je tedaj stekel na poveljstvo, del v cerkev, kjer so dvignjenih rok pokleknil pred Marijin oltar in vrgli v nabiralnik nič manj kot 80 lir miloščine. Nekateri pa so rekli: »Zdaj ga pa upravičeno zvrknemo kozarček!« In tudi vojaki so zapeli.

In že je prišel Radko Radovanov, ki je pred nekaj dnevi prišel na vojaško zdravstveni dopust. »Kaj sem ti rekel? Končal si svojo vojaščino! Italija je položila orožje.« Na vratih je močno potrkalo, v sobo se je nagnil Marjan: »Torej? Je ali ni?« — »Je! Je! Brezpogojna predaja!« — »Hvala Bogu! Tu zunaj sta Metod in Planinec!« Stopil sem na prosto in jima potrdil novico.

Zazvonilo je avemarijo. Odhitel sem v cerkev. Že od daleč mi je valovalo naproti navdušeno prepevanje. Vstopil sem v svetlobo. Vsa leva stran je bila natrpana: žene, dekleta, otroci, pa tudi nekaj moških. Pravkar so peli: »Je vojna zdaj strašna vso zemljo objela...« In peli so v nepopisnem zanosu, solznih očih, neskončno srečni. Stopil sem pred Marijin oltar. Skupno smo se Mariji zahvalili za konec vojne in se ji priporočili, da bi nam tudi v bodoče stala ob strani. Nato sem spregovoril:

OBVESTILA

RAVNATELJSTVO Nižje strokovne šole pri Sv. Ivanu (Trst) obvešča dijak, da se vpisovanje za II. in III. razred ter za I. razred enotne srednje šole nadaljuje do 25. septembra vsak delavnik od 10. do 12. ure. Učenci, ki se vpišejo v I. razred enotne srednje šole, morajo predložiti naslednje dokumente: 1) rojstni list iz anagrafskega urada; 2) potrdilo o precepljenju; 3) potrdilo o zdravju obeh; 4) zadnje šolsko spričevalo. — Vsa druga pojasnila se dobijo v tajništvu šole.

ROMANJE V LURD. Potovalna agencija IOT - via Oberdan - Gorica, organizira romanje v Lurd z avtopulpanom v dnevih od 23. do 29. septembra t. l. Cena 5.000 lir vpisnina več 34.500 stanovanje, hrana in vožnja.

OBČNI ZBOR KTD. V četrtek 26. t. m. bo ob 15. uri občni zbor Katol. tiskovnega društva v Gorici; občni zbor se bo vršil v prostorih Kat. doma, dvoredno XX. sept. št. 85. — **Dnevni red:** Branje zapisnika zadnjega občnega zbora, poročila odbornikov in nadzorstva, vilitve novega odbora, slučajnosti. — Po pravilih je občni zbor po preteku pol ure sklepčen ob kakršni koli udeležbi. — Msgr. A. Novak, predsednik

OB JESENSKIH KVATRAH prirejamo na Tržaškem cerkveno nabirko za Marijanščice. Vsem župnijam to že vpeljano akcijo lepo priporočamo. Pregled čez poletne kvatre bomo objavili prihodnjic. — V Marijanščice še lahko sprejmemo nekaj dijakov.

SHOD STREZNIKOV bomo imeli na Tržaškem v soboto 28. septembra. Letos bo shod v semenišču v Trstu. Druga dneva ni mogoče dobiti, ker so v semenišču razni tečaji in duhovne vaje. Dečki-strezniki naj se dobro pripravijo na tekmovanje. Celotni spored bo kmalu objavljen.

Obvestilo tretjerednikom

Vodstvo tretjega reda obvešča, da bo mesečni shod v tem mesecu prenesen od tretje na četrto nedeljo 22. septembra. Shod bo zopet ob štirih popoldne, ker je blagoslov pri Sv. Ignaciju že ob treh. Tako bo pri Sv. Ivanu ob 15.45 najprej rožni venec, nato redni mesečni shod.

Dne 23. septembra se vrši nadškofijsko romanje na Barbano. Za člane tretjega reda bo poseben avtobus, ki odpelje od kapucinov ob 6.45 zjutraj, takoj po prvi sv. maši. — Vpisovanje za ta avtobus sprejema voditelj tretjega reda, p. Fidelis.

DAROVI

Za Katoliški dom: N. N. 2.000; N. N. 2.000; N. N. 1.000; N. N. 1.000; N. N. 1.000; N. N. 3.000; N. N. 1.000; N. N. 2.000; N. N. 1.000; Jožef Cej 500; Marinka Leban 500; Marija Ursič 1.000; Marija Oreš 1.000; Alojzija Pocarini 1.000; N. N. 2.000; Kati Munih 1.000; Ana Brezigar 1.000; družina Žgavec 1.000; Marija Žigon 500; Analijsa Lapanja 500; N. N. 10.000; Mar. družba 12.000; N. N. 10.000; N. N. 1.000 lir. Vsem darovavcem Bog povrni!

Dr. VRTOVEC JOŽE (jr.)

specialist
za ustne in zobne bolezni
asistent
na zobozdravniški univerzitetni kliniki
v Padovi
TRST ul. Mercadante 1/I
vogal ul. Carducci - ul. Milano
tel. 68349

OGLASI

Za vsak mm višine v širini enega stolpca: trgovski L 20, osmrtnice L 30, več 7% davek na registrskem uradu.

»Marija nam je na svoj rojstni dan naklonila velik, velik dar. Premirje. Seveda ni še vsega konec. Osmi september nam je prinesel konec vojne v Italiji, naj nam osmi december — praznik Brezmadežne — prinese mir v vsem svetu! Ker pa nam prav zdaj grozijo resne nevarnosti in ker je jutranji dan tako negotov, morda celo usoden, molite še nadalje. Jutri vsi k sv. maši! Tako boste tudi vi prispevali k srečnejši bodočnosti.«

Ko sem stopil iz cerkve, so me obkrožili vojaki. Zeleli so ponovnega zagotovila, da je konec vojne. »Res je! Marijin dar je!« Ginjeno so sklepali roke: »Grazie alla Madonna!« Skušal sem jih pomiriti, češ da je maršal Badoglio prav gotovo izposloval časten mir. In tudi sv. oče prav gotovo posreduje. Vojaki so mi bili zelo hvaležni. Kar noreli so od veselja, da je konec, konec vojne, da pojdejo domov, domov. Nič jih ni motila, vsaj tako se je zdelo, tragična usoda italijanske države. »Domov!« je vzklikal eden izmed njih. »Sedem let sem že vojak! In zdaj je konec. Hvala Mariji!«

Tako je sprejela zareska župnijska vest, da je Italija položila orožje.

(se nadaljuje)